

המסמך שלפניכם, שהגיע לידינו ומתפרסם פה לראשונה, מספק הצצה מטרידה לאזור אפל שרובנו מעדיפים שלא לראות ולא לשמוע. א' הוא אדם חרדי שמצא עצמו יום אחד מואשם בעבירת מין חמורה. מעצר הימים שלו התארך והפך למעצר עד תום ההליכים. בסופו של מסלול ייסורים ארוך ומתמשך, הוא זוכה לחלוטין מההאשמות נגדו. במהלך התקופה כתב א' יומן אישי מפורט ובו תיעד את העובר עליו. מפאת קוצר היריעה הבאנו פה קטעים נבחרים בלבד. סוגיית תלונות השווא ומעצרי השווא מצויה בוויכוח מקצועי וציבורי מתמשך. הטקסט שלפניכם מספק הזדמנות להתבונן בנושא מזווית מבט חדשה ולא מוכרת. חגרו חגורות, ומכאן ואילך רשות הדיבור עוברת לא'.

תא קטן ומצחין

זו הייתה הפתעה גמורה עבורי. בתום חקירה של כ־40 דקות, הכריז החוקר על מעצרי. ההלם היה מוחלט, בלתי נתפס לחלוטין. הושמו אזיקים על כפות ידי ורגלי, תוך שאני עומד ורועד בעוצמה ובאופן בלתי־נשלט. נלקחתי לתהליך ארוך של צילומים מכל הכיוונים ונטילת טביעת אצבעות. כל הציוד שהיה עלי הוחרם והושם בשקית, ונותרתי בבגדיי בלבד.

בערב נלקחתי לבית המעצר ירושלים, שם המתנתי בכניסה כשעה וחצי בקור הירושלמי באוויר הפתוח עד שהוכנסתי, כמובן באיזוק מלא. עברתי בדיקה משפילה בעירום מוחלט, ונלקחו ממני חגורת המכנסיים, שרוכי הנעליים ושעון היד. מרגע זה והלאה נאלצתי ללכת כשאני מחזיק ביד אחת את מכנסיי לבל ייפלו, וללא שרוכים. הוכנסתי לתא בידוד קטן ומצחין עם שתי מיטות קומתיים. שם שהיתי בלילה, אך לא עצמתי עין כלל מהלם ומפחד. לקראת סוף הלילה נרדמתי לכשעה.

חסע תלאות

לאחר כחמישה שבועות בכימ"ר ירושלים, הועברתי להמשך מעצר בכלא רימונים שבשרון. שהיתי בו שנה תמימה. המעבר היה טראומה קשה מאוד. מתא מוגן יחסית עם אנשים המכירים זה את זה ובעלי תיק דומה, עברתי לאגף שבו 60*80 אסירים השוהים יחדיו ברחבי האגף ונמצאים איתי במגע יומיומי, ועליהם משגיחים 3*1 סוהרים בזמן נתון. תוך מספר שעות התבררו הפרטים על אופי התיק והובהר לי על ידי עצור מסוים שלטובתי עדיף שאמצא לי מקום אחר. האימה הייתה נוראית. ביקשתי שיוציאו אותי מהאגף באופן מייד, למקום שבו אוכל לשהות לבדי ללא חשש מפני עצורים אחרים. הועברתי לאגף אחר, והוכנסתי לתא עם אסיר ותיק שהיה שם לפני. לשאלתי מדוע מכניסים אותי לתא עם אדם נוסף, נעניתי

עצור חדש הוא מקור לעיסוק בבירורים על תיקו וענייניו, וכל פרט מידע עובר תוך זמן קצר. למרות זאת, בחסדי ה' הצלחתי להימנע ממסירת כל מידע שהוא לאסירים, תוך מניעת פיתוח שיחה עימם, למעט שיחות שקשורות ללימוד תורה ומצוות. שגרת האגף חוזרת על עצמה ללא

ברחיפה ש"פה זה לא תוכנית כבקשתך". הימים הראשונים באגף היו בחשך עצום. השתרלתי לא לצאת מהתא כלל, למעט הבאת האוכל. בכלא אין לעצורים תעסוקה, ומרבית היום עוברת בבטלה, כך שיש זמן ללא סוף לשוחח, ועיקר נושאי השיחה הם התיקים של עצמם ושל זולתם.

עבירה: נכון שקיימת אפשרות כי מדובר בשה תמים שלא עשה כל רע, אך ייתכן גם שאנו עוסקים ברוצח פסיכופט שאם רק תסובב לו את הגב הוא ידקור אותך ויימלט. בשלב הזה של הדברים קשה לדעת את האמת לאשורה. השוטרים נדרשים לשמור היטב על העציר ולמנוע ממנו לברוח או לפגוע בעצמו או באנשים סביבו. המשימה הזו צריכה להתבצע תוך שמירה על זכויותיו הבסיסיות ובתקציב נמוך, ואכן התוצאה לא תמיד משביעת רצון.

מרגיש כמו נצח

חויית המעצר אינה נעימה, וזאת בלשון המעטה. הגדרתו של מעצר ראשוני היא עד 24 שעות, אך בחווייתו של העציר הזמן הזה עשוי להיתפס

ייחקרו לפחות פעם אחת במהלך חייהם. חקירה שלא באזהרה, לעומת זאת, היא למעשה חקירה לצורך מתן עדות, כאשר הנחקר עצמו אינו חשוד והוא נקרא "לסייע למשטרה" לפענח מעשה פשע. עם זאת, לא מומלץ להגיע אליה שאננים, שכן הנחקר עלול להפוך במהירות לחשוד. השלב הבא הוא מעצר. מדי שנה נעצרים בישראל כ־60 אלף בני אדם. חוק המעצרים אמנם דורש כי "מעצרו ועיכובו של אדם יהיו בדרך שתבטיח שמירה מרבית על כבוד האדם ועל זכויותיו", אולם הצהרות לחוד ומעשים לחור. תנאי המעצר קשים ומלחיצים מאוד, גם ללא התעללות מכוונת. אפשר להבין את הדילמה של השוטרים, האחראים לטיפול בעציר החשוד בביצוע

לא ברגע אחד הופך אדם מן היישוב לעבריין מורשע; בדרך יש כמה תחנות. השלב הראשון הוא חקירה. כאשר עולה חשש לביצוע עבירה, המשטרה פותחת תיק. מנתונים רשמיים של המשטרה עולה כי בכל שנה נפתחים בישראל יותר מ־300 אלף תיקים. ככל שישנם חשודים בביצוע מעשים פליליים או במעורבות בהם, המשטרה מזמנת אותם לחקירה. ישנם שני סוגי חקירות: חקירה באזהרה, וחקירה שלא באזהרה. כאשר הנחקר הוא החשוד בביצוע העבירה, הוא מוזהר בפתח החקירה שדבריו ותשובותיו לחוקרים עלולים להפלילו. בישראל נחקרים באזהרה מדי שנה כ־150 אלף בני אדם. בעבור שליש מהם מדובר בחקירה ראשונה בחייהם, וכחצי מהאוכלוסייה

בידיים קשורות

מהזימון הראשוני לחקירה, דרך תאי המעצר המשפילים והדיונים המתישים בבית המשפט, ועד גזר הדין החלוט: מבט על התחנות השונות של המסלול הפלילי, וגם על יחסי הכוח בין הנאשם הבווד למערכת עתירת המשאבים שמולו

רוני מרטן

יוםן שבי

למעלה משנה שהה א' בבתי מעצר שונים לאחר שנחשד בעבירות מין, עד שבית המשפט זיכה אותו והוא יצא לחופשי. היומן שכתב באותה תקופה מספק הצצה לא קלה לעולם שמאחורי הסורגים, ומציף ממקום אישי את סוגיית מעצרי השווא ומחירים

הנסיעות לדיונים היו סבל אנושי שקשה לתאר. עינוי מתמשך ברצף של כמעט יממה, ואשר עצורים ואסירים רבים שקלו בעטיו לקצר את ההליך הפלילי ולחתום על הסדר טיעון, ובתוכם אף חפים מפשע

שינוי כל ימות השנה, אף בשבתות וחגים, ומופרעת מדי פעם על ידי חיפושים יזומים, ואז כל העצורים ננעלים בתאים. אירועי האלימות עשויים להיות קשים: מכות, דקירות, פגיעות בטהרה. לעיתים הם גוררים ענישה קולקטיבית. העילות להתלקחות עשויות להיות של מה בכך – ריב על טלפון, מילה לא יפה, הערה גזענית וכדומה – או חיסול חשבונות בין עצורים ופגיעה במלשינים.

הנסיעות לדיונים היו סבל אנושי שקשה לתאר. עינוי מתמשך ברצף של כמעט יממה, ואשר עצורים ואסירים רבים שקלו בעטיו לקצר את ההליך הפלילי ולחתום על הסדר טיעון, ובתוכם אף חפים מפשע. יום נסיעה לדיון מתחיל בסביבות שתיים לפנות בוקר. הייתי נלקח יחד עם עצורים נוספים למכלול הכלא, לטובת תהליך חיפושים ואיזוק. בסיום התהליך הייתי מועלה למשאית הובלה ומוסע לרמלה לכלובי המעבר, תחנת ביניים בה מרוכזים כל הנוסעים לאותו יום ומשם מתחלקים לאזורים. משם הייתי נלקח במשאית הובלה לירושלים, שהייתה מגיעה לבית המשפט המחוזי בסביבות שמונה בבוקר, לתאי ההמתנה לדיונים.

בשעות אחרי הצהריים הייתי מוחזר לכלובי המעבר ברמלה, שם המתנתי עד לשעה 20:30 לערך, עד שנתאספו חזרה כל העצורים והוחזרנו לדיונים בסביבות 22:00. המסע כולו ארך כעשרים שעות

דמיינו שאתם צריכים להוכיח איפה הייתם בתאריך מסוים לפני ארבע שנים. תוכלו לנבור במייל ובווטסאפ כדי לשכנע בצדקתכם

מכאן, בואו נדבר קצת על סטטיסטיקה: מי שבאמת חורץ את גורלו של החשוד איננו השופט אלא הפרקליט. אם הפרקליט יגיש כתב אישום וילך איתו עד הסוף, הסיכוי של הנאשם לצאת זכאי הוא קטן עד זעיר. אחוזי הניכוי בישראל כה נמוכים, עד שהיה מי שהגדיר את הזוכים המאושרים כ"חיות מוגנות בסכנת הכחדה".

על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (הלמ"ס), המורדת זה שנים את אחוזי ההרשעה בפלילים, בשנת 1951 עמד שיעור ההרשעה עמד על 69.5%. במהלך השנים שיעור ההרשעה נסק, עד שבשנת 2005 הוא עמד על 99.9% מכלל התיקים. במערכת המשפט הבינו שנתון כזה פוגע קשות באמון הציבור בהליך הפלילי, ולאחר מאמץ הצליחו להוריד את המספר

שמצפה לפיצוי במקרה כזה, כדאי להנמיך ציפיות. החוק איננו מוכה בפיצוי על עצם המעצר, אפילו אם החשוד זוכה לחלוטין. כדי לקבל פיצוי יש צורך להוכיח רשלנות חמורה של המשטרה, וכן שהמעצר נעשה ללא הצדקה ובהיעדר כל חשש הגיוני למסוכנות. גם במקרה כזה, תקרת הפיצוי היא כ-200 שקלים ליום.

גם אם החשוד שזוכה יבחר לתבוע אורחית את המשטרה על הנוזקים הנפשיים והחברתיים שנגרמו לו, הוא יהיה מנוע מלהציג את פסק הדין המזכה כהוכחה לטענותיו, ויאלץ לנהל משפט הוכחות שלם מחדש. בהתחשב בחוויה הטראומטית של המעצר והמשפט הפלילי, עצורים לשעבר אינם ששים לנהל משפט מחדש ולכן נדיר מאוד למצוא משפטים כאלה.

אותו עד תום ההליכים, או להורות על מעצר בית. ההליך המשפטי הפלילי נחלק לשני שלבים: תחילה השופטים מבררים האם האדם אשם או זכאי ("הכרעת דין"), ובהמשך קובעים את העונש ("גזר דין").

זיכוי ללא זיכוי

ההליך הפלילי בנוי כסדרה של פילטרים ומסננים. לא על כל עבירה נפתחת חקירה, לא בכל חקירה נחקרים חשודים, לא כל נחקר נעצר, לא כל עציר "זוכה" לכתב אישום, ולא כל נאשם מורשע בדין. בפועל, רוב הנחקרים משוחררים מבלי שייפתח נגדם הליך פלילי. אבל מה קורה אם מצאתם את עצמכם מבלי לילות במעצר, בתא עם פשפשים ושכנים מפוקפקים, ובסופו של דבר התברר כי אתם צחים כשלג? למי

כנצח. המשטרה רשאית לבקש מבית המשפט להאריך את המעצר לתקופות של שבועיים בכל דיון, ולאחר 75 יום לתקופות של עד שלושה חודשים, בהליך שונה במקצת. זאת עד שהעצור ישוחרר, או לחילופין עד שיוגש נגדו כתב אישום.

מספר כתבי האישום המוגשים מדי שנה בישראל הוא כ-25 אלף. חלקם מוגשים נגד חשודים שאינם עצורים, ובסך הכול מדי שנה עומדים למשפט 34 אלף נאשמים.

לאחר הגשת כתב האישום, השופט נדרש להכריע בין שלוש אפשרויות: לשחרר את הנאשם לביתו בערבות (הפקדת סכום כסף כדי להבטיח את התייצבותו החוזרת של הנאשם), לעצור

"הייתי מגיע לדיונים לאחר צום, חוסר שינה, תשישות ועייפות". אילוסטרציה. למצולמים אין קשר לנאמר בכתבה
צילום: יונתן זינדל - פלאש 90

ברצף, מתיש, משפיל ובתנאים קשים. תא העצורים במשאית ההובלה בנוי כולו מתכת: הספלים, הקירות, רשתות החלונות, הדלתות. מעבר לשיבה קשה במשך שעות הנסיעה וההמתנה במשאית, ישנה משמעות קשה נוספת: בחורף הקור הוא איום, ובתוך זמן קצר הגוף קופא מישיבה ממושכת, מה שגם מעורר צורך חזק ומוגבר לשירותים. בקיץ החום הוא חום אימים. אין מיווג בדרך כלל, וגם אם ישנו – השפעתו דומה לאורור יותר ממיזוג.

הנוסעים לירושלים ואני בתוכם מועברים על פי רוב ישירות ממשאית ההובלה מרימונים למשאית ההובלה הירושלמית, כך שמדובר ברצף של כחמש שעות שהייה בתוך המשאית. במהלך הנסיעה קורה לעיתים קרובות שסבלנות העצורים פוקעת ומתנהלות מריבות מילוליות ביניהם ואף בין הסוהרים, תוך קללות ודחיפות, ואף בין העצורים עצמם בתוך 'תא הלחץ' שבו מצויים בממוצע כ-20 עצורים ואסירים. הקושי הגדול ביותר הוא סביב הצורך האנושי הבסיסי של 'ציאה לשירותים' במהלך הנסיעה, בעיקר במהלך הנסיעות הראשונות. בנסיעה הראשונה השלפוחית שלי כמעט פקעה בשל הקור, אולם התפנות אינה אפשרית במהלך הנסיעה. כשהגעתי לרמלה ביקשתי לאפשר לי להתפנות. לקח זמן עד שהדבר התאפשר, וגם אז לא הורשתי לעשות זאת אלא כשאני אזוק בשתי ידי וסוהר משגיח. בנסיעה השנייה נמנעתי משייה מהערב שלפני הנסיעה, אך מסתבר

עצורים על עבירות אונס בקטינים נמצאים בתחתית של התחתית. כתוצאה מכך קיים ניסיון מתמיד להסתיר את אופי התיק, ופחד מהתנכלויות. יום יום, שעה שעה, הייתי דרוך מהיכן תיפתח הרעה. האזניים תמיד פתוחות לשמוע כל דבר שיכול לבשר תחילתה של פורענות, העיניים בוחנות את המצב מי בסביבה, והראש עובד כל הזמן כיצד להגיב, איך להימנע

שהדבר לא הספיק ונקלעתי למצוקה ולתרחיש דומה, אם כי יותר נסבל. מהנסיעה השלישית והלאה הייתי מתחיל צום מוחלט 12 שעות לפי הנסיעה, ואכן הדבר הועיל. כתוצאה ממסכת הייסורים המפורטת לעיל הייתי מגיע לדיונים לאחר צום של כמעט יממה, חוסר שינה, תשישות ועייפות מהטלטול הארוך והמתח הנפשי שבמהלכו ובזמן ההמתנה. למותר לציין את הפגיעה ביכולת להתרכז בנאמר בדיון או לחילופין בזמן מתן עדות על ידי, ואת העוול שנעשה לי בכך.

ההירדניה של הנלא

כמו בכל אוכלוסייה, גם באוכלוסיית הכלא קיימת היררכיה. בתחתית הפירמידה נמצאים עצורים על עבירות מין, ובתחתית של התחתית נמצאים עצורים על עבירות אונס בקטינים, ועוד

פחות מזה בתוך המשפחה. תיק עבירות מין נקרא בכלא "תיק מקולקל", "תיק לא בריא". כמו כל העצורים מסוגי הייתי חשוף לסכנה פיזית מתמדת מצד עצורים/אסירים אחרים, סכנה הכוללת דקירות, מכות, השפלות, ביזיונות, סחיתות, גזילת אוכל וציוד, ואף בפועל עברתי חלק מן התלאות הנ"ל. הכרתי במהלך שהותי במעצר לפחות 7-6 עצורים/אסירים על עבירות מין בדרגות חומרה שונות, אשר תיארו בפני חוויות מצמררות ולחלקן הייתי עד בעצמי. כתוצאה מכך קיים ניסיון מתמיד להסתיר את אופי התיק, ופחד מהתנכלויות. יום יום, שעה שעה, הייתי דרוך מהיכן תיפתח הרעה. האזניים תמיד פתוחות לשמוע כל דבר שיכול לבשר תחילתה של פורענות, העיניים בוחנות את המצב מי בסביבה, והראש עובד כל הזמן כיצד להגיב, איך להימנע

מדיבור מיותר, מה לענות לשאלות חקרניות. גורמי השב"ס והעו"סים הנחו אותי לספר סיפור כיסוי, כלומר "לשקר". הניסיון הזה נכשל תוך פחות מדקה, בעקבות חקירה נוקבת של עציר "בכיר". לצערי הרב צוות השב"ס, סוהרים ועו"סים כאחד, התייחסו אליי כעברייני מין מורשע. בקרב הסוהרים היחס השתנה, אבל בקרב העו"סים התחושה הייתה שאני בזוי ומורשע עוד בטרם נשפטי. בטופס פקודת התנועה שמלווה אסיר ביום נסיעה הייתי מסווג במפורש כ"עברייני מין", עוד לפני הרשעה. אין דבר מזעזע מכך. במהלך הנסיעות לדיונים נתקלתי שלוש פעמים בעצור מבוגר שבאופן קבוע היה מתחקר כל עצור שהיה בהמתנות: כמה זמן אתה עצור, על מה, כמה רוצים עליך וכו'. כשהגיע אליי

כלומר מסתפקים בכך שהתרחיש המרשיע משכנע יותר מהתרחיש המזוה. לרשות מערך התביעה עומדים משאבים שהנאשמים יכולים רק לחלום עליהם: תקציבים גדולים, מעבדות זיהוי פלילי וכוח אדם מקצועי ומיומן. פרשנות בית המשפט העליון העצימה את כוחה של התביעה לאורך השנים. הפסיקה מאפשרת לתביעה לזמן ואפילו לחקור את עדי ההגנה עוד לפני שהם נקראים להעיד בבית המשפט, ולהתכונן בהתאם. לסנגורים, לעומת זאת, אסור להיפגש עם עדי התביעה. אם יעשו זאת, הם עלולים להיות מואשמים בהטרדת עד ושיבוש הליכי משפט. הימצאות הנאשם במעצר מקשה גם היא באופן דרמטי על יכולתו להתגונן. דמיינו שאתם צריכים להוכיח אליבי, כלומר איפה הייתם ומה עשיתם בתאריך מסוים לפני ארבע שנים וחצי. זה אמנם קשה, אבל אחרי

אם הפרקליט יגיש כתב אישום וילך איתו עד הסוף, הסיכוי של הנאשם לצאת זכאי הוא זעיר. יש מי שהגדיר את הזוכים המאושרים כ"חיות מוגנות בסכנת הכחדה"

בהרשעות הקטנות, ומבחינתם די בכך שהנאשם יוצא לחופשי. הרישום הפלילי שירבוץ על האדם ועשוי להכשיל את התקדמותו האישית, נתפס כמחיר ששווה לשלם כדי לשמור על כבוד הפרקליטות.

להתגונן ללא כלים

עקרונות הצדק הטבעי דורשים יחס שווה לצדדים, בבחינת "לא תכירו פנים במשפט". יחסי הכוחות בין התביעה לנאשמים מורכבים. לזכות הנאשם עומדת אמנם "חוקת החפות", כלומר הוא נחשב זכאי עד שיוכח אחרת; רף ההוכחה בפלילים גבוה; והתביעה נדרשת להוכיח את האשמה "מעל לכל ספק סביר" – כלומר להוכיח שהקביעה שלפיה הנאשם ביצע את העבירה היא התרחיש ההגיוני היחיד שמסתדר עם העובדות. ואולם חוקרי הדין הפלילי מצביעים על כך שלא פעם שופטים פוסקים לפי מאזן הסתברויות,

השערורייתי ל...98.6%. זה כמובן לא הספיק, והמערכת הפעילה לחצים על הלמ"ס להפסיק לפרסם את הנתונים. בלמ"ס מצאו פתרון אחר, והחל מ-2012 החלו לכלול בממצאים גם עבירות תנועה קלות והליכים סמי-פליליים, וכך ירד המספר ל-80%. גם זה לא לגמרי עזר, ומאז הנתון הספיק לעלות עוד. נכון לשנת 2018 הוא עומד על 86.2%. בפרקליטות טוענים שהסטטיסטיקה איננה לוקחת בחשבון מקרים שבהם היא חוזרת בה מכתב האישום. מבחינתם זהו זיכוי, גם אם הוא לא נספר. מנגד, מבקרי הפרקליטות מדברים על מה שהם מכנים "הרשעות כבוד". לטענתם, רוב השופטים העוסקים בתיקים פליליים הם בוגרי הפרקליטות, ובמקרים רבים, אם מתוך כבוד לחבריהם בפרקליטות ואם מתוך כבוד כללי לגופי התביעה, הם לא מרגישים בנוח לזכות את הנאשם לחלוטין ומעדיפים לסגור את

השב"ס כלל. בין כותלי הכלא, הזכות להגנה בסיסית לא קיימת כלל.

פירוק המשפחה

המעצר והתמשכותו גרמו להתפרקות המשפחה. כחודשיים לאחר תחילת המעצר פתחה אשתי תיק ברבנות ותבעה גט, מהלך שאכן נסתיים במתן גט ופירוק כללי, משפחתי וכלכלי. אשתי הסיקה שאני אשם, כי "היעלה על הדעת שיעצור אדם לתקופה ממושכת ויוגש נגדו כתב אישום, והוא לא אשם?"

מאז מעצרי נותקתי לגמרי מכל שבעת ילדי, גם בצורה טלפונית. מיד בתחילת מעצרי נתבקשתי על ידי העו"סית המטפלת במשפחה שלא ליצור קשר טלפוני כלל עם הילדים עקב מעצרי, ועד אשר יסתיים ההליך הפלילי. אינני יודע אם דרישה זו הייתה מוצדקת אך אני נענית לה, ומצב זה נמשך עד לזיכוי ואף לאחריו, בטענה חדשה, שכיוון שהיה נתק ארוך יש לחדש הקשר רק על ידי פגישות במרכז קשר ובליוי גורמי רווחה.

התמשכות המעצר גרמה לבני משפחה רבים, וכן לקרובים ומכרים טובים, לאבד את אמונם בי, לחשוד בי במעשה נורא ומתועב ולהחשיבני כשפל וכנבזה באדם. מאדם שסימן ההיכר המובהק ביותר שלו הוא יושר ואמינות, הפכתי לאדם הנבל והכזוי ביותר עלי ארמות.

...אך לא ירחק היום והמהלך של יציאת האמת לאור, שהתחיל בכך שבית המשפט מצא לנכון לזכות אותי כליל מכל האישומים נגדי, מהלך זה ילך ויתחזק והאמת במלואה תתברר, ויהי רצון שבעזרת ה' אצליח לבנות ולשקם את חיי. ●

השחרור ועד הזיכוי המלא, היה לי פחד עמוק מפני טעות אפשרית שיכולה להוביל להרשעת שווא בתיק. בהמשך נאמר לי במפורש על ידי עורך הדין שייצג אותי, שעדיף לי ללכת על הסדר טיעון כיוון שתיקים כמו שלי נגמרים בדרך כלל בהרשעות.

בכלא אתה חשוף לפגיעות על כל עילה שהיא: על רקע התיק, ריב על זמן טלפון, גניבת אוכל, גניבת ציוד, 'השתלת' חומרים אסורים (סמים), דוקרנים וכדומה, ניצול וסחטנות על ידי אסירים ועצורים חזקים וותיקים, ומריבות על רקע מתחים בין יהודים וערבים, בייחוד על רקע העובדה שהאוכלוסייה הערבית מהווה כמעט תמיד רוב באגף. במושג 'פגיעה' נכללת קשת רחבה, החל מפגיעה מילולית של כינויי גנאי, צעקות, השפלות מילוליות ואיומים, ועד לפגיעות פיזיות ממשיות הכוללות דחיפות, מכות, דקירות, השלכת חפצים, שפיכת מים ושמן חמים, החרדת עצמים זרים למוזן, כוויית. הפחד היה ללא נשוא.

חוויתי מספר חוויות של סכנה ברורה ומיידית. המשותף לכולן היה שבעת הסכנה הייתי לבד, ללא כל הגנה אנושית. אסירים/עצורים בדרך כלל נמנעים מלהתערב מחשש שיסתבכו בעצמם, וסוהרים יגיעו למקום האירוע רק אחרי שנגמר, כפי שקרה במספר מקרים שהייתי עד להם. המציאות הקבועה שבה סוהר אחד עד שלושה אחראים לאגף שבו שוהים כ-70 עצורים, יוצרת מצב שבו קטטה בין עצורים יכולה להתבצע רחוק מעין הסוהרים והמצלמות, ובלי ידיעת

המעצר והתמשכותו גרמו לבני משפחה רבים, וכן לקרובים ומכרים טובים, לאבד את אמונם בי, לחשוד בי במעשה נורא ומתועב ולהחשיבני כשפל וכנבזה באדם

מחמת היות התיק של עבירת מין חמורה. הכנסת חומרים כאלה אל בין כותלי הכלא הייתה מסכנת אותי מאוד. אמנם עורכי הדין הגיעו מדי פעם לפגישות, אך ברור שזמן מועט זה אין בו בכדי לאפשר אפילו מעט עיון אמיתי בחומרים. בנוסף, לא הייתה לי גישה כלל לחומר ראיות ההגנה. הנחיית שב"ס אוסרת הכנסת כל חומר זולת פרוטוקולים.

הקושי לנהל כך תיק הוכחות עצום, כאשר לא ניתן להיעזר בהעברת תכתובות למעט דואר ישראל, וכל ההתייעצויות נעשות בטלפון של הכלא, וכפופות לזמינות בעייתית מאוד. הסבל המלווה את המעצר, ובייחוד התשישות הפיזית בעת הדיונים, גרם לא אחת למצב בו הקשב והריכוז בדיונים לקה בחסר, ותעדי על כך העובדה שלאחר שחרורי, בעוברי על הפרוטוקולים, גיליתי אינספור נתונים שלא שמתי לב אליהם בשעת הדיון.

החוליה החלשה

במהלך מעצרי סבלתי באופן קבוע מפחד ותחושת בדידות. משהות בחברה מתוקנת, יוצרת, תורמת למדינה, והירה ביחסים שבין אדם לחברו, עברתי לשכון בחברה אשר למעט יוצאים מן הכלל אינה נורמטיבית בעליל, הקודים האתיים שלה שונים שינוי מהותי משלי, סכנה קבועה נשקפת מכל עצור/אסיר, ותחומי העניין המשותפים מצומצמים. תחושת הפחד קבועה. תחושת הזרות וממילא הבדידות הינן קבועות ומייסרות. אסיר חף מפשע ובעל חוות חרדית תמיד יהיה החוליה החלשה ביותר ומועדת לפגיעה. לאורך כל תקופת מעצרי, וגם לאחר

לא עניתי, אבל הוא לא התבלבל לרגע והתחיל לשאוג: "אתה אנס! אתה יודע כמה מקבלים על אונס? עשרים שנה, שלושים שנה", וכל זה בפני עצירים אחרים. בנס לא קרה דבר. עצור אחר שעבר חוויה דומה, ועם אישום הרבה פחות חמור, חטף ממנו מכה עם אזיקי ידיים ישר לפרצופו.

בכלא, המרחק מביטחון יחסי לסכנת חיים מיידית הוא אפסי. יום אחד ישבתי בתא, והנה נכנס עצור ערבי והחל לחפש ללא שום אזהרה או בקשה. הוא מצא בקבוק שתייה בטעם תפוחים וחקר אותי אם לקחתי אותו מהמקרה. התברר שהוא הניח שם בקבוק מבלי לסמן אותו במספר התא כנהוג, ותכנן לצאת איתו לביקור משפחות. משלא מצא אותו עבר תא תא והגיע אלי, ומשום מה היה נראה לו שעכשיו סיימתי לשתות אותו. הראיתי לו שעל הבקבוק רשום מספר התא, אבל הוא טען בפשטות שלקחתי מהמקרה וכתבתי את המספר.

תוך מספר דקות נאספו 6-5 עצורים ערבים, ואחד מהם ניסה לשדל אותי להודות שלקחתי: "תגיד שלקחת בטעות". כמובן שלא הודיתי בדבר שלא עשיתי. הרגעים היו מתוחים מאוד, בודד מול כמה וכמה עצורים וזעמים, בכלא בו כולם חשודים כשקרנים. אף עצור יהודי לא העז להתערב. כבר הייתי מוכן לגרוע מכול. בחסדי ה' אירוע זה נגמר בשלום.

את רוב התיק ניהלתי כשאני עציר. מצב זה הוא עוול בל יתואר, באשר הוא החליש באופן קריטי את היכולת שלי להתמודד עם ראיות התביעה מחד, ומאידך לאסוף, ללמוד ולערך את ראיותי. לא הייתה לי גישה כלל לפרוטוקולים ולחומרי חקירה.

אם נאשמים יפסיקו להודות, מערכת המשפט תקרוס בתוך פחות משלושה ימים. לכן היא מתמרצת הודאות ועסקאות טיעון גם במקרים מפוקפקים

יומיים-שלושה של נבירה מאומצת בהודעות הווסטאפ, הפייסבוק, המייל, המסרונים והיומן האלקטרוני, ייתכן מאוד שתצליחו להיזכר ולשחזר היכן הייתם ואולי גם למצוא הוכחות. אלא שכעצורים לא תוכלו להשתמש באמצעים הללו, שכן נאסר עליכם להכניס מחשב או טלפון נייד לבית המעצר. אפילו אם תמצא דרך ליצור תדפיסים של השיחות הנחוצות, שב"ס ימנע את הכנסתם לבית המעצר. הברירה היחידה היא למצוא מישהו שיחדור לפרטיותכם ויחפש עבורכם את המידע המבוקש. אם תבקשו להדריך אותו כיצד לעשות זאת והיכן לחפש תעמרו בפני משימה לא פשוטה, שכן נגישותכם לטלפון הציבורי תהיה מוגבלת מאוד.

תודה על ההודאה

הודאות נאשמים היו מאז ומעולם הראיה המוערפת על השופטים. בין אם

לחץ, ומתיר לעצור אדם רק אם נשקפת ממנו סכנה, אלא שבפועל, במקרים רבים הסכנה "חולפת" ברגע שהנאשם חותם על הסדר הטיעון. נציב תלונות הציבור על הפרקליטות, השופט דוד רוזן, כתב לאחרונה ביקורת חריפה על הנהוג הזה, אבל הסנגורים בשטח אומרים שדבר לא השתנה ושמעצרי הלחץ ממשיכים כדבר שבשגרה. יש גם שופטים שמורחים בכוונה את הנאשם כדי שיוודה, ודוחים את הדיונים ללא צורך בחורשים ארוכים.

השופטים מודעים למחיר שנגבה מחשוד הנאלץ לנהל תיק פלילי בהליך מלא: תשלום לעורכי דין יקרים, פגיעה בפרנסה, ומחירים נפשיים ובריאותיים, זוגיים ומשפחתיים. במקרים רבים השופטים משתמשים בשוט הזה כדי לגרום לנאשם להודות, וכך לסיים במהירות את הפרשה. ●

גזר הדין. עמי קובו, שופט בית המשפט המחוזי מרכז, כתב את הדוקטורת שלו על סוגיית ההודאות. הוא מעריך שאם נאשמים יפסיקו להודות, מערכת המשפט תקרוס כליל בתוך פחות משלושה ימים. זו הסיבה שהמערכת מתמרצת הודאות ועסקאות טיעון גם במקרים מפוקפקים.

מחקר רשמי של הרשות השופטת בחן ב-2012 מדגם מייצג גדול של תיקים פליליים בבתי המשפט המחוזיים, קרי עבירות חמורות יחסית, והשווה את העונשים. בעוד שאלו שהודו באשמתם קיבלו בממוצע 3-2 שנות מאסר, נאשמים שלא הודו קיבלו בממוצע מעל 13 שנות מאסר. אם אתם יושבים במעצר ומתלבטים, לנתון הזה יש משמעות עצומה.

מנוף נוסף הוא מעצרי לחץ. החוק אמנם אוסר מעצר כאמצעי להפעלת